

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/24/2015
Identifikačné číslo spisu: 3014200425
Dátum vydania rozhodnutia: 01.12.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:3014200425.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: S. C., bytom E. - T. XXX, právne zastúpeného JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom, so sídlom Sibírska 4, Bratislava, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o starobný dôchodok, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 11. decembra 2014, č. k. 12Sd/132/2014-47, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 11. decembra 2014, č. k. 12 Sd/132/2014-47 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 02. apríla 2014 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Odporkyňa j e p o v i n n á nahradiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 432,88 € titulom trov právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu navrhovateľa vedenom v T. C. B., P.: K. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 02. apríla 2014, ktorým odporkyňa podľa § 60, § 65, § 255 a § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z. z.“) a podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 100/1988 Zb.“) navrhovateľovi zamietla žiadosť o priznanie starobného dôchodku od XX. A. XXXX z dôvodu, že z potvrdenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v Bratislave, č. SPOU-OSZ-42.673-5/2013 zo dňa 02. októbra 2013 vyplýva, že mu bol priznaný výsluhový dôchodok od XX. A. XXXX podľa zákona č. 328/2005 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 328/2005 Z. z.“).

Podľa názoru krajského súdu navrhovateľ nové skutočnosti nepreukázal. Navrhovateľ v období trvania

služobného pomeru v Hasičskom a záchrannom zbore nebol zaradený do I. alebo II. kategórie funkcií a bol mu priznaný výsluhový dôchodok od XX. A. XXXX, na nárok ktorého mu bola zhodnotená doba služobného pomeru v Hasičskom a záchrannom zbore zaradená do II. pracovnej kategórie, nie je teda možné zhodnotiť obdobie trvania služobného pomeru pre vznik nároku na starobný dôchodok.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Namietal, že získal viac ako 20 rokov služby v II. pracovnej kategórii, čím splnil podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok vo veku 58 rokov. Rovnako poukázal na ostatné doby poistenia, ktoré získal v tzv. civilných zamestnaniach ako aj dobu štúdia, čo preukazoval aj výpismi z individuálneho účtu poistenca. Tieto pre výšku výsluhového dôchodku hodnotené neboli, preto namietal, že je povinnosťou odporkyne, aj v prípade nesplnenia podmienky získania 15 rokov dôchodkového poistenia, hodnotiť pre nárok a (teoretickú) výšku starobného dôchodku aj tie doby, ktoré boli zhodnotené pre výšku sumy výsluhového dôchodku. Následne z teoretickej výšky starobného dôchodku je odporkyňa povinná postupom krátenia odvodiť výšku starobného dôchodku, prislúchajúceho k obdobiu poistenia, ktoré navrhovateľovi pre výšku sumy výsluhového dôchodku hodnotené nebolo.

Navrhovateľ v podanom odvolaní zároveň podrobne popísal jednotlivé obdobia dôchodkového poistenia ktoré získal jednak v hasičskom a záchrannom zbore ako aj v civilných zamestnaniach, resp. dobu štúdia.

Vzhľadom na vyššie uvedené námietky navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie zruší a vec vráti odporkyňi na ďalšie konanie. Zároveň požiadal o priznanie náhrady trov konania.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil. Poukázala na to, že žiaden právny predpis neumožňuje prekvalifikovať dobu výkonu služby v II. pracovnej kategórii na II. kategóriu funkcií a znížiť z toho dôvodu dôchodkový vek. Zamestnanie zaradené do II. pracovnej kategórie podľa predpisov účinných pred 01. januárom 2004 nárok na zníženie dôchodkového veku nezakladalo.

Podľa § 492 ods. 1 zákona č.162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 01. decembra 2016 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Pokiaľ navrhovateľ namietal, že službou v II. pracovnej kategórii splnil podmienku pre zníženie dôchodkového veku na 58 rokov, pričom roky, ktoré odpracoval v hasičskom a záchrannom zbore by mali byť hodnotené ako služby v II. kategórii funkcií, odvolací súd sa s takouto argumentáciou navrhovateľa nestotožnil. Ani z pripojeného spisu Ministerstva vnútra, odboru sociálneho zabezpečenia nevyplýva zaradenie dôb služby do I., resp. II. kategórie funkcií.

Z oznámenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, odboru sociálneho zabezpečenia č. SPOU-OSZ-42.673-5/2013-VZ zo dňa 02. októbra 2013 vyplynulo, že na nárok na dávku výsluhového zabezpečenia bola navrhovateľovi zhodnotená doba základnej vojenskej služby od 01.10.1969 do 24.09.1971, doba služobného pomeru od 02.10.1978 do 31.12.1999 - v oboch prípadoch bez uvedenia zaradenia do kategórie funkcií, resp. do pracovnej kategórie a doba služobného pomeru od 01.01.2000 do 31.12.2008 v III. pracovnej kategórii. Zároveň z vyššie uvedeného oznámenia vyplynulo, že zaradenie vyššie

uvádzaných období do pracovnej kategórie, resp. kategórie funkcií vyplýva z evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia, ktorými disponuje odporkyňa. Z týchto ďalej vyplynulo, že obdobie služby navrhovateľa bolo zaradené do II. pracovnej kategórie tak, ako to uvádzala odporkyňa.

Podľa § 21 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/, ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d/ a e/,
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/,
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i/ až l/, alebo
- e) 60 rokov.

Podľa § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 01. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až l/ alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Vzhľadom na vyššie citované ustanovenia zák. č. 100/1988 Zb. navrhovateľom získané obdobie služobného pomeru, zaradeného do II. pracovnej kategórie mu nezaložilo nárok na starobný dôchodok v zníženom veku (skorší odchod do starobného dôchodku). Preto navrhovateľ dovŕšil dôchodkový vek podľa § 65 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z., t. j. dovŕšením 62 rokov veku.

Z administratívneho spisu odporkyne vyplynulo, že navrhovateľ okrem vyššie spomínaných dôb služobného pomeru získal aj iné obdobia dôchodkového poistenia, ktoré mu na výšku výsluhového dôchodku zhodnotené neboli. Rovnako navrhovateľ uviedol, že odporkyňa mala pre nárok na starobný dôchodok posúdiť obdobie od 01.09.1965 do 13.07.1969 (štúdium), od 14.07.1969 do 30.09.1969 SMZ Dubnica nad Váhom, od 01.10.1971 do 25.11.1971 SMZ Dubnica nad Váhom, od 01.12.1971 do 07.09.1975 LOT Trenčín, od 08.09.1975 do 30.09.1978 STAVOINDUSTRIA B. Bystrica a od 24.11.2009 do 10.05.2011 Agrokombinát V. Bierovce, spolu 4576 dní, t. j. 12,5370 roka.

Podľa § 21 ods. 3 zák. č. 100/1988 Zb. do doby zamestnania potrebnej na nárok na starobný dôchodok sa nezapočítava profesionálna služba, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok alebo ak policajtoví, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok.

Podľa § 60 ods. 2 a § 255 ods. 6 zák. č. 461/2003 Z. z. obdobím dôchodkového poistenia nie je obdobie výkonu služby policajta a profesionálneho vojaka, ak toto obdobie policajt získal v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok.

Z rozhodnutia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, odboru sociálneho zabezpečenia č. SRLZ-42.673-1/SZ-2009 z 01. apríla 2009 vyplýva, že navrhovateľ bol príslušníkom Hasičského a záchranného zboru, resp. tiež organizácií požiarinej ochrany, v ktorých sa výkon služby podľa § 58 ods. 1 písm. h/ až k/ zák. 328/2002 Z. z. hodnotí ako služobný pomer hasiča pre nárok na dávky výsluhového zabezpečenia a ich výšku. Zák. č. 328/2002 Z. z. v § 58 ods. 1 výslovne ustanovuje, ktoré doby sa zhodnocujú pre vznik nároku na dávky výsluhového zabezpečenia a ich výšku.

S poukázaním na príslušné ustanovenia zák. č. 461/2003 Z. z. odporkyňa v minulosti zamietala žiadosti policajtov o starobný dôchodok s odôvodnením, že nespĺňajú podmienku potrebnej doby poistenia pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1 tohto zákona.

Zák. č. 461/2003 Z. z. neupravuje možnosť priznania starobného dôchodku, ak nie je splnená podmienka potrebnej doby poistenia. Z toho dôvodu tiež tento zákon skutočne neobsahuje pojmy „teoretická výška dôchodku“. Nárok policajtov na zhodnotenie doby trvania služobného pomeru policajta na účely výsluhového dôchodku vyplýva len z rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ktorý výkladom záväzných právnych predpisov (nielen zákona č. 461/2003 Z. z.) judikoval existenciu nároku na starobný dôchodok aj v prípadoch, ak policajtovi bol priznaný výsluhový dôchodok a neplnil podmienku potrebnej doby poistenia v tzv. civilnom zamestnaní pre vznik nároku na starobný dôchodok. Najvyšší súd súčasne právne zdôvodnil aj možnosť krátenia sumy starobných dôchodkov vypočítanej s prihliadnutím na doby poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, ako aj dôb zhodnotených pre nárok na výsluhový dôchodok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa otázkou nároku na starobný dôchodok v súbehu s nárokom na výsluhový dôchodok, ktorý bol priznaný podľa zákona č. 328/2002 Z. z., zaoberal vo viacerých rozhodnutiach a jeho judikatúra v tejto oblasti je rozsiahla a konštantná.

Otázku povahy výsluhového dôchodku ako dávky v starobe najvyšší súd riešil napríklad v rozsudku sp. zn. 4So/189/2007 z 29. mája 2008. V predmetnom rozsudku najvyšší súd uviedol: „Z dôvodovej správy k zákonu č. 222/2002 Z.z.“ o zvýšení dôchodkov v roku 2003 a o zmene a doplnení niektorých zákonov v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktorým bolo okrem iného novelizované aj ustanovenie § 21 ods. 3 zák. č. 100/1988 Zb., „vyplýva záver, že zámerom zákonodarcu bolo dosiahnuť, aby od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení) výsluhový dôchodok i dávky výsluhového zabezpečenia považované za výsluhový dôchodok podľa § 124 zák. č. 328/2002 Z.z. plnili funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) vo výške primeranej dobe trvania služobného pomeru ako dávka sociálneho zabezpečenia existujúca či už samostatne alebo popri starobnom dôchodku, na ktorý vznikne nárok dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení)). Súčasne zámerom zákonodarcu bolo zákonom č. 328/2002 Z.z. zabezpečiť, aby pomerná výška výsluhového dôchodku bola vyššia ako keby policajtom bola doba profesionálnej služby hodnotená len vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia. Z toho teda vyplýva záver, že úmyslom zákonodarcu bolo, aby súčet výsluhového dôchodku a starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho poistenia bol vyšší, resp. aspoň rovnaký ako suma starobného dôchodku poistenca, ktorý mal všetky doby zamestnania hodnotené len vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia).“

Odvolačí súd poukazuje aj na to, že v zmysle článku 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128), vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb. (ďalej len „Dohovor“) ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť (prežitie ustanoveného veku), môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

Z článku 33 ods. 2 Dohovoru podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že v prípade súbehu nárokov na starobný dôchodok tak zo všeobecného, ako aj osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia)

je v zmysle Dohovoru možné starobný dôchodok zo všeobecného systému iba krátiť a to najviac o sumu, ktorá neprevyšuje sumu výsluhového dôchodku.

V predmetnej veci bolo preukázané, že dôchodkový vek navrhovateľ dovŕšil až za účinnosti zák. č. 461/2003 Z. z., t. j. dovŕšením 62 rokov veku. Z toho dôvodu odporkyňa pochybila pokiaľ nepostupovala v zmysle vyššie načrtnutej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne nie je súladné so zákonom. Rozsudok krajského súdu preto podľa § 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní odporkyňa rozhodne o žiadosti navrhovateľa a nové rozhodnutie riadne odôvodní, pričom je viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 4 O.s.p.).

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku a úspešnému navrhovateľovi priznal náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia v zmysle jeho vyčíslenia v podanom odvolaní vo výške 432,88 € za 5 úkonov právnej služby určenej podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov vo výške 1/13 výpočtového základu za 1 úkon právnej služby (súd s poukazom na ust. § 11 ods. 4 veta druhá vyhlášky č. 655/2004 Z. z. a to za

1. príprava a prevzatie zastúpenia z 30.04.2014 - 61,85 €
2. návrh na preskúmanie zákonnosti zo dňa 09.05.2014 - 61,85 €
3. písomne podanie na súd zo dňa 28.07.2014 - 61,85 €
4. účasť na pojednávaní dňa 11.12.2014 - 61,85 €
5. podanie odvolania zo dňa 28.01.2015 - 64,53 €
6. 4x režijný paušál (8,04 €) k úkonom vykonaným v roku 2014 a 1x režijný paušál (8,39 €) k úkonom vykonaným v roku 2015, t. j. celkom v sume 40,55 €.

Náhrada za stratu času 13,40 € (1/60 z výpočtového základu pre rok 2014) za každú aj začatú polhodinu podľa § 15 písm. b/ v spojení s § 17 ods. 1 vyhlášky - cesta pojednávanie z Bratislavy do Trenčína a späť dňa 11. decembra 2014 v trvaní 6 polhodín, t. j. 80,40 €.

Priznanú náhradu trov konania je odporkyňa povinná zaplatiť navrhovateľovi na účet jeho právneho zástupcu (§ 149 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.